

Warszawa, 06-11-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.510.20.2025.JRO

**Pan
Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na Pana pismo z 21 października br. nr DL-IV.4601.14.2025, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.), w załączeniu przedstawiam moją opinię na temat projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (wersja z 20 października br.) z prośbą o jej uwzględnienie w trakcie dalszych prac legislacyjnych.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

**Opinia Rzecznika Praw Obywatelskich
na temat projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów
powszechnych oraz niektórych innych ustaw (nr UPRO1)**

Istota zmian wprowadzanych przez projekt sprowadza się do:

1) zmiany zasad przedłużania orzekania przez sędziego po ukończeniu 65. roku życia przez zastąpienie wymogu zgody Krajowej Rady Sądownictwa oświadczeniem zainteresowanego sędziego oraz zaświadczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań zdrowotnych, które będą składane prezesowi właściwego sądu apelacyjnego;

2) likwidacji możliwości delegowania sędziego do czynności administracyjnych w Kancelarii Prezydenta RP, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Ministerstwie Spraw Zagranicznych;

3) wyznaczenie maksymalnego okresu delegacji do Ministerstwa Sprawiedliwości, Biura Krajowej Rady Sądownictwa i Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na 4 lata.

Proponowane zmiany mieszczą się w granicach swobody regulacyjnej ustawodawcy zwykłego.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie zgłasza zastrzeżeń do pierwszej zmiany, natomiast druga i trzecia zmiana stanowią krok we właściwym kierunku, ale komentarza wymagają kwestie szczegółowe.

Aktualny pozostaje postulat Rzecznika Praw Obywatelskich zgłoszony w ubiegłym roku dotyczący ponownego namysłu nad kwestią delegowania sędziów do urzędów obsługujących władzę wykonawczą, czyli Ministerstwa Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta RP, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Rzecznik zwracał wtedy uwagę, że rozwiązanie to rodzi ryzyko wytwarzania się nieformalnych więzów lojalności między sędzią a egzekutywą, które mogą podać w

wątpliwość jego niezawisłość. Ponadto RPO wyrażał wątpliwości co do zjawiska sędziów przebywających na wieloletnich delegacjach w urzędach, którzy de facto tracą kontakt z orzekaniem, a zachowują przywileje mające gwarantować im niezawisłość w orzekaniu (jak wyższe wynagrodzenie czy stan spoczynku), co kontrastuje ze zwykłymi urzędnikami, którzy w tym samym czasie wykonują podobne obowiązki w danym urzędzie, a nie mają takich przywilejów. Stąd Rzecznik postulował rozważenie np. wprowadzenie maksymalnego okresu delegacji sędziów do urzędów obsługujących egzekutywę albo całkowite zniesienie tego rodzaju delegacji¹.

Projekt realizuje postulaty RPO częściowo, pozostawiając możliwość delegowania sędziów do Ministerstwa Sprawiedliwości, jednak na czas nieprzekraczający 4 lat. Utrzymanie nawet tak ograniczonej czasowo delegacji do Ministerstwa Sprawiedliwości nadal jednak budzi wątpliwości.

Po pierwsze, ze względu na nierówne traktowanie osób wykonujących podobne obowiązki w Ministerstwie Sprawiedliwości, zwykłych urzędników i sędziów delegowanych, z których ci ostatni zachowują znacznie wyższe wynagrodzenie i korzystniejsze zasady emerytalne, mimo że są to przywileje ściśle związane z orzekaniem, którym w tym czasie się nie zajmują.

Po drugie, utrzymanie tego rozwiązania budzi wątpliwości także w kontekście trudnej sytuacji kadrowej sądownictwa, na którą zwraca uwagę samo Ministerstwo w uzasadnieniu projektu, wskazując na *gwałtowne zwiększenie (o ponad 100%) liczby sędziów odchodzących w ciągu roku w stan spoczynku, a proces ten najbardziej dotkliwie uderzy w sądy okręgowe i apelacyjne*². Samo rozszerzenie możliwości przedłużania orzekania przez sędziów w wieku emerytalnym może nie rozwiązać tego problemu.

Po trzecie, projektodawca deklaruje, że proponowane *ograniczenie maksymalnego czasu delegacji pozaorzeczniczych zapewnia realizację zasady jedynie czasowego wsparcia Ministerstwa Sprawiedliwości i innych instytucji podległych Ministrowi*

¹ Opinia RPO dla Ministra Sprawiedliwości z 5 maja 2024 r. nr VII.510.27.2024.JRO.

² Uzasadnienie projektu, s. 11.

*kadrą orzeczniczą, określając ramy czasowe delegacji i rezygnując z delegacji bezterminowych*³. Z projektowanego art. 77 § 3f zd. 2 zdaje się jednak wynikać możliwość wielokrotnego przedłużania delegacji ponad okres 4 lat przez Ministra Sprawiedliwości pod warunkiem poinformowania prezesa właściwego sądu o każdym przedłużeniu jeszcze w trakcie delegacji, z 30-dniowym wyprzedzeniem. Z projektowanego przepisu nie wynika jasno, czy mechanizm ten będzie musiał mieścić się w okresie 4 lat, czy jednak będzie mógł mieć zastosowanie także po upływie 4 lat. Dlatego też projektowany art. 77 §3f zd. 2 powinien zostać doprecyzowany przez wyraźne wykluczenie możliwości przedłużenia okresu delegacji ponad 4-letni okres.

³ Uzasadnienie projektu, s. 14.